

Řecké nakladatelství Alexandria vydalo publikaci historika Jana Koury o kyperském konfliktu během studené války

Řecký překlad knihy dr. Koury z Ústavu světových dějin FF UK s názvem „Rozdělený ostrov. Studená válka a kyperská otázka v letech 1960–1974“ vyšel v athénském nakladatelství v květnu 2021.

Kniha reinterpretuje mezinárodní dimenzi „kyperské otázky“ a přináší nové poznatky ohledně role Československa a Sovětského svazu v kyperském konfliktu 60. a 70. let minulého století. Jde o rozšířený překlad českého vydání, které vyšlo jako první svazek v edici „Studená válka – nové dějiny“ v nakladatelství EPOCH v roce 2019. Edice vychází ve spolupráci se Skupinou pro výzkum studené války, která je součástí Institutu pro studium strategických regionů Univerzity Karlovy. Do řečtiny knihu přeložil dr. Konstantinos Tsivos z Ústavu řeckých a latinských studií FF UK.

Kniha, na které Jan Koura, vedoucí Skupiny pro výzkum studené války, pracoval několik let, se opírá o výzkum v amerických, britských a českých archivech. „Kladné zahraniční ohlasy na knihu ukazují, že výzkum studené války může přinášet stále nové a doposud nezjištěné poznatky o angažovanosti východního bloku v jiných částech světa během studené války. Takto směřované bádání dopomáhá k odhalování skrytých stránek historie ostatních zemí i samotného studenoválečného konfliktu,“ uvádí autor publikace.

Nejvýznamnější historické práce, které z dějin mezinárodních

vztahů na dané téma vznikly, nahlížejí na „kyperskou otázku“ po roce 1960 především jako na záležitost Západu. Výlučné využívání západních pramenů jen okrajově objasňovalo zahraničněpolitické motivy socialistických zemí vůči Kypru, proto v tomto ohledu nabízí dané téma příležitost pro jeho nové zhodnocení, vysvětluje dr. Koura v resumé knihy.

Výzkumné aktivity Skupiny pro výzkum studené války ukazují, že studium zahraničních aktivit Československa během studené války má velký potenciál přinášet nové vědecké poznatky. „Jsem velmi rád, že takto orientovaný výzkum dostal na Filozofické fakultě UK prostor k dalšímu rozvoji,“ říká dr. Koura.

„Navíc se nestává často, aby českému historikovi vyšla v zahraničí kniha v jazyce země, o které píše,“ dodává. „Těší mě, že na mou knihu, ačkoli se dotýká dodnes stále citlivé oblasti řeckých a kyperských dějin, přicházejí pozitivní reakce z Řecka i samotného Kypru.“ Kniha je prvním komplexním zhodnocením mezinárodní dimenze „kyperské otázky“ zdůrazňující aktivity zemí východního bloku. To by mohlo zaujmout českého čtenáře, který se tak seznámí s kořeny kyperského konfliktu a moderní historií ostrova.

Zároveň se na příkladu „kyperské otázky“ snaží dr. Koura demonstrovat základní proměnné studené války a roli socialistických států v ní. „Z tohoto hlediska je atraktivní i pro řecké publikum – odhaluje detaily z historie Kypru, které doposud nebyly publikovány. Jde například o dovoz československých zbraní v roce 1972, který podle československých pramenů zabránil převratu na Kypru a svržení prezidenta Makaria, který plánovala řecká vláda. O důvodech odsunutí převratu se doposud u zahraničních autorů pouze spekulovalo, československé prameny ale příčiny odsunutí odhalují. Zajímavé je také působení československé rozvědky na ostrově, která byla v úzkém kontaktu s nejvyššími představiteli Kyperské republiky a získávala od nich cenné informace o dění ve východním Středomoří a na Blízkém východě.“

Kniha poukazuje především na to, že Československo zasahovalo do vývoje tamějšího konfliktu mnohem více, než se předpokládalo. „Dovozem zbraní situaci na ostrově eskalovalo, podporovalo nezávislost Kypru, a tím vnášelo nejistotu mezi Řecko a Turecko, které v prvním případě chtělo Kypr připojit k Řecku, ve druhém k Turecku. Svojí politikou vůči Kypru oslabovalo Československo jihovýchodní křídlo NATO a vliv Západu na ostrově, což bylo i hlavním záměrem východního bloku po celou dobu trvání studené války,“ shrnuje dr. Koura.